

Društvo profesionalnih američkih novinara

Etički kodeks

Preambula

Članovi Društva profesionalnih novinara vjeruju da obaviještenost javnosti prethodi pravdi i temeljima demokracije. Zadaća je novinara da pridonosi tom cilju traženjem istine i osiguravanjem poštenog i sveobuhvatnog izvještavanja o događajima i različitim pitanjima. Savjesni novinari iz svih medija i struka teže služiti javnosti potpuno i čestito. Profesionalno poštenje kamen je temeljac vjerodostojnosti novinara.

Članovi društva vjeruju u etičko ponašanje i prihvaćaju ovaj kodeks kako bi javno obznanili načela i standarde djelovanja Društva

Tražiti istinu i izvještavati o njoj

Novinari moraju biti poštenu, pravični i hrabri u prikupljanju, izvještavanju i tumačenju informacija.

Novinari moraju:

Provjeriti točnost informacija iz svih izvora i uložiti napor da izbjegnenu nenamjernu pogrešku. Namjerno iskrivljavanje apsolutno je nedopušteno.

Osobama koje se pojavljuju kao činioci vijesti pružiti mogućnost da odgovore na optužbe o svom djelovanju.

Identificirati izvore kad god je to moguće. Javnost u najvećoj mogućoj mjeri ima pravo na informaciju o pouzdanosti izvora informacija.

Uvijek ispitati motive izvora informacija prije nego se obeća anonimnost. Razjasniti uvjete vezane za obećanja kao zamjenu za dobivene informacije. Održati obećanja.

Provjeriti da naslovi, džinglovi i promotivni materijal, fotografije, videozapisi, audiozapisi, grafike, zvučni materijal i citati ne iskrivljuju priču. Oni ne smiju suviše pojednostaviti ili suviše naglasiti dijelove izvučene iz konteksta.

Paziti da se ne iskrive sadržaj fotografije ili videozapisa. Uvećavanje slike radi tehničke čistoće je dopušteno. Treba jasno označiti montaže i fotografske ilustracije.

Izbjegavati zbujujuće prikaze „dramatizacije događaja“. Ako su te „dramatizacije“ neophodne za priču, treba jasno označiti da se radi o „dramatizaciji“.

Izbjegavati tajne i slične metode prikupljanja informacija, osim kada tradicionalne, otvorene metode neće omogućiti da se dođe do informacija od vitalnog značenja za javnost. Upotrebu takvih metoda treba izložiti kao dio priče.

Ne plagirati.

Iznijeti priču o različitim ljudskim iskustvima hrabro, pa i u slučajevima kada je to nepopularno.

Ispitati vlastite kulturne vrijednosti i izbjegavati nametanje tih vrijednosti drugima.

Izbjegavati stereotipe vezane za rasu, spol, dob, vjeru, etničko podrijetlo, geografsko podrijetlo, seksualnu orijentaciju, invaliditet, fizički izgled ili društveni položaj.

Podržavati slobodnu razmjenu mišljenja, čak i kad se radi o stavovima koji su teško prihvatljivi.

Biti glas onih čiji se glas ne čuje; službeni i neslužbeni izvori informacija mogu biti jednako vrijedni.

Razlikovati izvještavanje o događajima od komentara. Analiza i komentar moraju biti jasno označeni i ne iskrivljavati činjenice ili kontekst.

Razlikovati vijest od oglašavanja i izbjegavati hibridne oblike koji zamagljuje razliku između tih dviju vrsta.

Imati na umu obvezu da se javni poslovi obavljaju javno i da su vladini dokumenti dostupni provjeri.

Umanjiti moguću štetu

Etični novinari tretiraju svoje izvore informacija, osobe koje su predmet njihovih priča i svoje kolege kao ljudska bića koja zaslužuju poštovanje.

Novinari moraju:

Pokazati sućut prema onima koji mogu biti pogođeni izvještavanjem. Posebna osjetljivost mora se pokazati kada se radi o djeci i neiskusnim izvorima informacija ili protagonistima novinskih priča

Biti osjetljivi kada traže ili koriste intervjuje ili fotografije osoba pogođenih tragedijom ili su u žalosti.

Shvatiti da prikupljanje informacija i izvještavanje o njima može uzrokovati štetu ili neugodnost. Traganje za informacijama ne daje licencu za aroganciju.

Prihvatiti činjenicu da privatne osobe imaju veće pravo na kontrolu informacija o sebi od javnih osoba i ostalih koji teže za moći, utjecajem ili javnom pozornošću. Samo izuzetno važna potreba javnosti opravdava ulaženje u nečiju privatnost.

Pokazati dobar ukus. Izbjegavati bolesnu znatiželju.

Biti oprezan kod identificiranja maloljetnih osumnjičenika ili žrtava seksualnih zločina.

Biti oprezan u imenovanju osumnjičenika prije službenog podizanja optužbe.

Uravnotežiti pravo osumnjičenika na pošteno suđenje s pravom javnosti na informaciju.

Djelovati neovisno

Novinari ne smiju biti vezani obvezom prema ičijem interesu osim interesa javnosti na informacije.

Novinari moraju:

Izbjegavati sukob vlastitih interesa, bilo stvarnih bilo pretpostavljenih.

Ostati izvan udruge ili aktivnosti koje mogu kompromitirati njihovo poštenje ili nanijeti štetu njihovoj vjerodostojnosti.

Odbiti darove, usluge, novčane naknade, besplatna putovanja i posebne pogodnosti, izbjegavati dodatno zaposlenje, politički angažman, obavljanje javnih dužnosti i rad u organizacijama ako to kompromitira novinarsko poštenje.

Javno obznani konflikte koji se ne mogu izbjeći.

Biti budni i hrabri u iskazivanju odgovornosti onih koji imaju moć.

Odbiti povlašteni tretman oglašivačima i grupama s posebnim interesima i odolijevati njihovim pritiscima da utječu na izvještavanje.

Biti oprezan prema izvorima informacija koji za uzvrat traže usluge ili novac; moraju izbjegavati međusobno nadmetanje u prikupljanju informacija.

Biti odgovorni

Novinari su odgovorni svojim čitateljima, slušateljima, gledateljima i jedni prema drugima.

Novinari moraju:

Razjasniti i objasniti medijsko pokrivanje događaja i pozvati javnost na dijalog o ponašanju novinara.

Ohrabriti javnost da izloži pritužbe na račun medija.

Priznati pogreške i odmah ih ispraviti.

Javno izložiti neetične postupke novinara i medija.
Pridržavati se istih visokih standarda koje zahtijevaju od drugih.
(Kodeks je prihvaćen 21. rujna 1996.)